

Razpravljanje o gospodarski reformi v Jugoslaviji

V partijskih in republiških organih v Sloveniji, pa tudi v zveznem parlamentu in v tisku po vsej Jugoslaviji se je razvnela zadnje tedne živahna razprava o dosedanjih uspehih in neuspehih gospodarske reforme. Mnenja so precej deljena. Po eni strani ni mogoče zanikati, da je reforma ustvarila pogoje za bolj zdrav gospodarski razvoj po načelu rentabilnosti podjetij; okrepila je izvoz, posebno na področje konvertibilnih valut, pospešila gostinstvo in turizem, okrepila vrednost dinarja in zavrla inflacionistične težnje, predvsem pa v glavnem ustavila neracionalno trošenje investicijskih sredstev za takomenovane »politične tovarne«; tako imenujejo tovarne, ki so jih gradili bolj iz političnih kot iz gospodarskih razlogov, z namenom, da bi zadostili zahtevam zaostalih krajev in pokrajin, ki so hoteli postati čimprej »industrijski«.

Po drugi strani pa je še vse preveč podjetij, ki niso sposobna konkurenčne tekme in se še niso privadila na gospodarski sistem rentabilnosti ter še vedno špekulirajo, kako bi prišla do podpor in prispevkov iz javnih blagajin, v tej ali oni obliki, tudi s ponovnim dviganjem zaščitnih carin. To se je pokazalo npr. pri jugoslovanskih tovarnih vagonov, ki še niso sposobne konkurence s tujimi tovarnimi ter skušajo zato z intervencijami preko upravnih organov prepričati zagrebškemu železniškemu ravnateljstvu, da bi kupilo cenejše vagonov v Italiji (in po boljših plačilnih pogojih) namesto dražjih jugoslovanskih. Iste težnje kažejo še mnoga druga jugoslovanska podjetja.

Poleg tega pa je povzročilo geslo o varčevanju z investicijami, ali bolje rečeno, zahteva po čimbolj preračunanih in samo resnično upravičenih investicijah drugo skrajnost, da so namreč investicije skoro povsem izostale, kar ima za posledico hud gospodarski zastoj, znižanje proizvodnje, padec tehnološke in s tem konkurenčne sposobnosti — to velja posebno za Slovenijo, kjer je skoro vsa industrija zastarela — in tudi vedno večje naraščanje števila mladih brezposelnih, ki ne najdejo dela zaradi prepočasnega večanja delovnih mest, ker ni investicij. Zastala je seveda tudi gradbena dejavnost. Mnoge gradnje, ki so jih začeli graditi tik pred gospodarsko reformo in so bile tudi upravičene, kot npr. bolnišnica v Šempetru pri Novi Gorici, so ostale nedokončane in propadajo, ker so postale žrtve že omenjene slabo razumljene vneme za zaviranje investicij. Pač pa je bila srečno dokončana železnica v Koper, četudi je bilo treba strgati denar zanjo takorekoč po prgiščih in to samo v okviru Slovenije, in trenutno že vozijo vlaki na pro-

(Nadaljevanje na 7. strani)

TEŽKO VPRAŠANJE

Ciper spada zemljepisno že k Bližnjemu vzhodu in zvest tej svoji vlogi skuša dodati svoje k vojni nevarnosti, ki bdi kot črn hudourni oblak nad tem področjem že zaradi izraelsko-arabske napetosti.

Pretekli teden je grško-ciprsko »narodna garda« pod vodstvom znanega generala Grivasa napravila »kaznovalni« poboj kaj turških vasi in pobila pri spopadu, ki je nastal (če je sploh prišlo do pravega spopada med vojaštvom in kmeti) okrog 25 ciprskih Turkov. To je seveda razhudiло vso Turčijo. Turška vlada je zagrozila z vdorom na Ciper in poslala čete na mejo z Grčijo, turški parlament pa je naglo pooblastil vlado, da lahko pošlje vojsko in mornarico tud v tujino in »v Grčijo«. Turška mornarica je izplula iz Marmorskega morja proti Sredozemlju, verjetno v bližino Cipra. A tudi Grki se pripravljajo. Grška vojska se zbira na meji in grška mornarica je prav tako odplula iz pristanov neznano kam. Gotovo v bližino Cipra. Na meji med Grčijo in Turčijo je že prišlo do prvega puškarjenja. Ciper pa preletavajo turška letala.

KLAVRNA VLOGA GENERALA GRIVASA

Atlantsko poveljstvo in ameriška diplomacija se za kulisami mrzlično trudita, da bi preprečila spopad, ki bi močno razmajal Atlantsko zvezo na njenem južnem krilu. Glavnega krivca vidijo v generalu Grivasu. Ta človek je vodil svoj čas s fanatično odločenostjo in tudi učinkovitostjo boj grških Ciprčanov za neodvisnost ali bolje rečeno, za združitev z Grčijo. Upali so, da se bodo lahko združili z Grčijo, ko bodo neodvisni. Toda to jim je onemogočeno z mednarodnimi jamstvi za neodvisnost Cipra. Proti združitvi je najbolj Turčija, ki ima na Cipru močno manjšino, okrog petino prebivalstva. Pred časom se je general Grivas vrnil iz Grčije na Ciper, da je prevzel poveljstvo nad tamkajšnjo grško-ciprsko vojsko in seveda trdno odločen, da bo izsilil združitev Cipra z Grčijo, kar pa mu zaradi turškega nasprotovanja in atlantske politike še vedno ni uspelo. Verjetno je zato uprizoril zadnje dni teroristični napad na turške vasi, da bi povzročil krizo in končno nasilno uresničil »Enosis« — združitev z Grčijo. Lahko pa se seveda zgodi prav obratno, da bo povzročil turško zasedbo Cipra in vojno med Grčijo in Turčijo.

Vloga tega človeka je danes prav klavrna. Po proglasitvi ciprske neodvisnosti je bil ožarjen z gloriolo narodnega junaka in če bi se bil takrat umaknil ali se posvetil mirni in konstruktivni politiki, bi si bil ohranil svoj ugled neokrnjen. Danes pa je pravi zli duh, podpihovavec šovinizma in

sovraštva med grškim in turškim narodom. On je tisti, ki vztraja pri uporabi terorističnih metod pri reševanju ciprskega vprašanja.

OBREMENJENOST Z ZGODOVINO

To vprašanje pa je mnogo bolj zapleteno, kakor se zdi na prvi pogled. Ne gre namreč samo za dve narodnosti, ki živita druga ob drugi in od katerih je ena v vlogi večine, druga pa v vlogi manjšine; tudi zgodovina igra pri tem svojo vlogo.

Ciper je bil vedno grški in krščanski. Imel pa je nesrečo, kakor mnogo drugih ozemelj v južnovzhodni Evropi, da je prišel pod turško oblast, ki je trajala več sto let. Turški okupatorji so — kot vsi okupatorji — naseljevali na zasedenem otoku svoje ljudi ali pa zlepa ali zgrda silili domačine, da so prestopali v mohamedansko vero in se poturčili. Tako je nastala turška manjšina na otoku, kot direktna posledica turške okupacije, ki je najtemnejše razdobje v zgodovini Cipra. Zato je razumljivo, da je ostala ta manjšina — četudi sama po sebi današnja generacija ni ničesar kriva — trn v mesu ciprskih Grkov in vsega grškega naroda. Treba je upoštevati ta psihološka in zgodovinska dejstva, če hočemo razumeti razmere na Cipru. V bistvu gre za isto, kot če bi bila npr. nacistična okupacija v Sloveniji trajala 400 let namesto štiri leta, in bi bil okupator v tem času naselil na slovenskih tleh petino prebivalstva nemške narodnosti in tuje vere. Okupator bi se končno premagan umaknil, toda njegova manjšina bi ostala in že samo s svojo navzočnostjo onemogočala svobodno odločanje večinskega naroda glede končne usode dežele. Tako je danes na Cipru. V tem je iskati razloge za divje sovraštvo med tamkajšnjimi Grki in Turki.

POSLEDICE TUJE OKUPACIJE

Po eni strani iz demokratičnih razlogov ni mogoče odrekati Grkom pravice, da se združijo s svojo matično domovino Grčijo, po dolgih stoletjih ločitve, saj so mnogo pretrpeli in žrtvovali za svoje grštvo. Po drugi strani pa je res, da bi bila to kršitev mednarodno zajamčene ciprske neodvisnosti, v kateri vidi turška manjšina jamstvo za svoj obstoj in avtonomijo. Oboje predstavlja krivico, bodisi nad Grki ali nad Turki. Najpametnejša rešitev bi bila morda ta, da se ciprskim Grkom končno dovoli priključitev, turški manjšini pa se da popolna avtonomija. Toda obe strani silita v skrajnosti. Turki hočejo odcepitev svojega ozemlja na Cipru in priključitev k Turčiji, v primeru, da se grški Ciper priključi Grčiji. Grki pa želijo ohraniti enotnost svojega otoka, ki je bil vedno v zgodovini

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 26. novembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Moj oče in jaz«. Dramatiziran roman. Napisal Gian Francesco Luzi, prevedel Franc Jeza. Drugo nadaljevanje; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.45 Popevke za nedeljski popoldan; 15.30 »Tkavčev grob«. Po noveli Scumasa O'Kellyja napisal Michéal O'Hanraha, prevedla Lelja Rehar. Igra R.O., režira Stana Kopitar; 17.30 Prijatelj zborovskega petja; 18.00 koncert v miniaturo; 18.30 Kino, včeraj in danes; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Klasični lahke glasbe; 20.30 Iz slovenske folklore: »Šulnar pod lipo sedi«. Pripravila Lelja Rehar; 21.30 Vaški ansambli.

• **PONEDELJEK**, 27. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Priljubljene melodije; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 18.00 Zbor »La Rocca« iz Garde; 18.30 Iz Bizetovega in Bartókovega opusa; 19.30 Kako in zakaj — vprašanja in odgovori s področja znanosti; 20.50 Pripovedniki naše dežele: Norma Gallippi: »Drugi ded«, prevedla Lelja Rehar; 21.05 Tamburaški ansambli; 22.00 Pol ure popevk; 22.30 Slovenski solisti. Klavirski duo Igor in Alenka Dekleva.

• **TOREK**, 28. novembra, ob: 12.00 Iz slovenske folklore: Poklici: »Šulnar pod lipo sedi«. Pripravila Lelja Rehar; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Slovensčina za Slovence, pripravil prof. Martin Jevnikar; 17.40 Danilo Sedmak: Osnove psihologije: »Mišljenje«; 17.50 Poje vokalni sekstet, vodi Ubald Vrabec; 18.30 Koncertisti naše dežele. Tenorist Stane Rosolen, pri klavirju Daniele Zanettovich; 19.10 Plošče za vas quiz oddaja — pripravil Danilo Lovrečič; 19.30 Zname melodije; 20.35 Antonio Smareglia: »Istrska svatba«.

• **SREDA**, 29. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Francišek Borgia Sedej«; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Zborovske skladbe Antona Foersterja; 18.30 Maurice Ravel in George Gershwin. (Danijela Nedoh); 19.10 Zdravniška posvetovalnica, pripravlja dr. Rafko Dolhar; 19.20 Razkuštrane pesmi; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.00): Za vašo knjižno polico; 22.15 Solisti lahke glasbe.

• **ČETRTEK**, 30. novembra, ob: 12.00 Tri in ena — sobotni variete. Besedilo Danila Lovrečiča; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Marija Kacin: »Italijansko slovo v drugi polovici 15. stoletja«; 18.00 Zbor »Ernes Grión« iz Tržiča; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 19.40 Nastopi zabavnih ansamblov na Radiu Trst; 20.35 »Tast po silo«. Veseloigra v treh dejanjih, napisal Carlo Goldoni. Prevod in režija Jožeta Babiča. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu.

• **PETEK**, 1. decembra, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Gospodinja nakupuje; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Plešite z nami; 17.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Poje moški zbor iz Rentabera, vodi Mirko Guštin; 18.30 Komorni orkester iz Kölna pod vodstvom Helmuta Mülleria-Brühla; 19.00 Sekstet Hazy-Ostwald; 19.10 Novele 20. stoletja: Prežibov Voranc: »Maščevanje«; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršai; 20.50 Koncert operne glasbe. Vodi Ferruccio Scaglia; 21.50 Glasba za dobro voljo; 22.15 V svetu jazza; 22.45 Nežno in tiho.

• **SOBOTA**, 2. decembra, ob: 12.00 Iz starih časov, pripravil prof. Lojze Tul; 13.30 Semeni plošč; 14.45 Pojeta: Gaby Novak in Dino; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.15 Pregled slovenske dramatike. Pripravila Jože Peterlin in Josip Tavčar. Četrta oddaja; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Rafko Dolhar: »Nove poti biologije«; 17.50 Mešani zbor Slovenske prosvetne zveze iz Celovca, vodi Vladimir Prušnik; 18.30 Veliki moštiri iz za: Count Basie; 19.00 Igra orkester harmonik »Bunte Reihe«; 19.10 Družinski obzornik; 19.25 Vokalni in instrumentalni ansambel »5 Fans«; 19.50 Motivi iz operete »Mala Floramve«; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Tri in ena — sobotni variete; 21.20 Vabilo na ples.

KONGRES KD

Danes, v četrtek, se začne v Milanu deseti vsedrjavni kongres krščansko-demokratske stranke, ki že dvajset let vodi italijansko demokratično vladno koalicijo.

Ob tej priložnosti poudarjajo komentatorji, kot npr. »La Stampa« s svojim večerajšnjem uvodniku, kako se je znala ohraniti Krščanska demokracija v teh dvajsetih letih idejno sveža in številčno močna; ne le da se s časom ni izrabila, ampak celo okrepila, zlasti na račun razpadajoče skrajne desnice, kot so pokazale tudi zadnje delne upravne volitve 12. novembra.

»Krščanska demokracija absorbira volivce in služi kot magnetni tečaj tako v lahkih kot v težkih letih in neglede na to, kakšna je glavna smer njene politike: sredinska z De Gasperijem, sredinsko-desna s Scelbom in Segnijem, sredinsko-leva sedaj.« nadaljuje »La Stampa«. »Lahko bi rekli, da je to stranka, ki si lahko dovoli vse smeri in vse le možne linije, razen skrajnih, ki bi bile blizu fašistom ali komunistom. V tem smislu dobro predstavlja italijansko družbo naših dni in je zvest odsev njenih čednosti in njenih pomanjkljivosti. Zrcali namreč njena protislovja, a tolmači tudi njeno željo po kontinuiranju v znamenju napredka brez pustolovčin.«

»Bilo bi netočno pripisati uspeh Krščanske demokracije njeni značilnosti, da je stranka katoličanov, in torej podpora, katero ji zagotavlja Cerkev,« piše dalje omenjeni turinski dnevnik. »Leta klerikalne vsiljivosti, križarstva patra Lombardija, »le-tejih patrov«, papeških izobčenj in škofovskih prepovedi so zdaj na srečo že daleč, toda KD še dalje žanje, četudi je okrepila modernejšo in civilnejšo težnjo, da se osvobodi verskih spon. Vzela je na znanje, da

si zastavlja Cerkev po koncilu višje probleme, kakor pa jih predstavlja kak volivni boj v Italiji in je začela svoje zadeve reševati sama. Tako se je moglo opaziti v zadnjih časih na njenih organizacijskih konferencah, na vsedrjavnih zborovanjih in na ideoloških sestankih, da je bilo vedno manj sklicevanja na Cerkev in na cerkveno hierarhijo kot vir navdiha za krščansko politiko.

Poslanec Rumor je v govoru, ki ga je imel v Sorrentu, omenil to celo v obratnem smislu od tradicionalnega, namreč da je poudaril razmak med KD in Cerkvijo. Ta ima svoje poslanstvo, je rekel Rumor, »da posveča vsepovsod, in more ter mora poskušati reševati, pa naj bo to še tako težko.«

To se pravi, da si KD noče nalagati naloga in poslanstev ali prevzemati odgovornosti, ki niso njene. Noče mešati svetega s posvetnim, verskega z laičnim.

Razvoj v italijanski notranji in zunanji politiki ter naznačeni razvoj v KD sami napravljata tudi sedanji kongres italijanske krščansko-demokratske stranke, najmočnejše v Evropi in na svetu, za važen politični dogodek.

Kot pripadniki slovenske manjšine v Italiji in kot demokrati, ki smo zainteresirani tako na stabilnosti demokratične ureditve v Italiji kot na njeni učinkovitosti, na želimo, da bi KD kot vodilna stranka vladne koalicije posvetila na svojih kongresih zadostno in potrebno pozornost tudi manjšinjskim vprašanjem v Italiji. Teh poštena demokracija, ki hoče učinkovito in pravično reševati vso problematiko v državi, ne bi smela več ignorirati ali jih reševati z lepimi frazami.

Parlamentarna preiskava o sardinskih banditih

Poslanska zbornica v Rimu je согласно sklenila (z glasovi vseh strank) ustanoviti parlamentarno preiskovalno komisijo, ki bo izvedla preiskavo o banditizmu na Sardiniji. Kot znano, se je zadnja leta tam zelo razpaslo banditstvo, posebno v obliki ugrabljanj bogatih ljudi, ali takih, za katere banditi mislijo, da so bogati. Zanje zahtevajo potem po nekaj desetih milijonov odkupnine, tudi po 50 in več. Kdor pa ne more plačati, izgine. Banditi ga ubijejo in pokopljejo na neznanem kraju, ali pa ga iz zasede umore pred domačo hišo.

Parlamentarna komisija bo sestavljala 15 senatorjev in 15 poslancev, katere bosta imenovala predsednika senata in poslanske zbornice. Predsednika komisije pa bosta izbrala oba predsednika zbornice skupno, a ne izmed trideseterih članov komisije, ampak posebej. Komisija bo imela za pre-

iskavo leto dni časa, nakar bo morala predložiti skleno poročilo.

V Rimu pa je prispela te dni delegacija 150 sardinskih pastirjev, ki zahteva pomoč za pastirje in lastnike čred. Zaradi hude letošnje suše je v nevarnosti — ker ni krme — okrog 3 milijone glav živine. Z nekim nespametnim zakonom v času V. Emanuela I. je bila uničena pastirska panoga na Sardiniji v obliki starodavnega združenega pašništva, združne pašne gmajne so bile razdeljene med zasebnike, pri čemer so se jih polastili bogatejši, in to je povzročilo socialno neravnovesje v do tedaj zdravi patriarhalni sardinski vasi; iz tega pa se je rodilo tudi banditstvo.

TEŽKO VPRAŠANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

enoten, pri čemer se po pravici sklicujejo na to, da so prišli Turki za njimi na otok in to kot pripadniki okupacijske sile.

Do pametne rešitve lahko pride samo s pogajanjem med Grčijo in Turčijo. Toda v obeh državah so nacionalna čustva razdražena in morda še za precej časa nedostopna pametnim nasvetom. Ciprski primer pa tudi značilno dokazuje, kakšne probleme ustvarja tuja okupacija, probleme, ki jih še čez stoletja ni mogoče rešiti in ki zastrupljajo odnose med narodi, kajti tuja okupacija pomeni nasilen poseg v naravni in skladni razvoj narodov.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 26. novembra, nedelja: Konrad Rado
- 27. novembra, ponedeljek: Berdanrd, Valerija
- 28. novembra, torek: Jakob, Radivoj
- 29. novembra, sredo: Vinko, Demetrij
- 30. novembra, četrtek: Anđraž, Hrabroslav
- 1. decembra, petek: Marjan, Požena
- 2. decembra, sobota: Blažka, Nataša

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Franciška 20 — telefon 29-477

Drastičen ukrep Wilsonove vlade

Pred dnevi je angleška laburistična vlada sprejela ukrep, ki je še vedno v središču zanimanja svetovne javnosti. Sklenila je razvrednotiti funt šterling za 14,3 odstotka, kar pomeni, da velja odslej en funt šterling 2,40 ameriškega dolarja, namesto dosedanjih 2,80 dolarja, ali 1500 lir, namesto dosedanjih 1750 lir. Za 14,3 odstotka se bo seveda spremenil tudi tečaj drugih valut.

Drastični ukrep je bil po mnenju britanske vlade nujen, če je hotela zaustaviti nazadovanje celotnega gospodarstva in hkrati ustvariti pogoje za njegovo postopno ozdravljenje. Najbolj zgovoren dokaz splošne gospodarske krize je ogromen primanjkljaj plačilne bilance, ki bi se po mnenju vlade morala letno odslej zboljšati za vsaj 500 milijonov funtov šterlingov.

»Sedanje spremembe — pravi uradno sporočilo vlade — nudijo nove in odlične priložnosti za gospodarski razvoj, toda cena, ki jo moramo plačati, je gotovo velika. Največja priložnost se zdaj nudi našim izvoznikom, ki bi morali odslej prodajati več britanskih proizvodov, od ladij do igrač, od traktorjev do tekstila. Če pa hočemo, da bodo te reforme zares in trajno učinkovite, moramo zmanjšati povpraševanje na notranjem trgu. Samo na ta način bomo lahko zmanjšali uvoz in povečali izvoz ter s tem vsaj za 500 milijonov funtov šterlingov letno zboljšali plačilno bilanco.«

Poleg devalvacije funta šterlinga je britanska vlada sprejela vrsto drugih drastičnih sklepov. Tako se bodo med drugim zmanjšali državni izdatki; za 175 milijard lir se bodo zmanjšali izdatki za vojsko in za enako vsoto se bodo zmanjšali izdatki za državno industrijo.

PISATELJ METOD TURNSEK HUDO BOLAN

Kot smo zvedeli, leži pisatelj Metod Turnšek v nekem sanatoriju v Celovcu hudo bolan,

Priljubljenemu in neutrudnemu avtorju, ki ima veliko prijateljev tudi v našem mestu, kjer je pred leti deloval, želimo skorajšnjega in popolnega okrevanja.

Kot leta 1949 Clement Attlee, ki je bil prav tako laburist, je torej zdaj tudi Wilson napovedal novo »austeriteto«, predložil britanskemu ljudstvu program varčevanja in omejevanja izdatkov ter ga hkrati pozval, naj poveča proizvodnost, kar pomeni, naj krepkeje zagradi za delo. Priznati je treba, da je bil njegov poziv dozdej v glavnem uspešen, kajti sprejeli so ga ne samo vsi laburistični poslanci, temveč tudi sindikati, ki so se med drugim obvezali, da ne bodo za dobo enega leta zahtevali povznesenja plač.

Kolikor poznamo britansko demokracijo in resnost ter vztrajnost britanskega ljudstva, smo lahko prepričani, da se bo Velika Britanija tudi tokrat otresla sedanjih hudih težav in se prej ali slej rešila iz gospodarske krize.

—0—

PAPEŽ PODELIL BLAGOSLOV MNOZICI

V nedeljo točno opoldne se je papež že pokazal pri oknu svojega zasebnega študija in blagoslovil 20.000 glavo množico, ki se je zbrala na trgu sv. Petra v Rimu v upanju, da ga bo videla. Pri oknu je ostal 8 minut. Ljudje so se veseli razšli, da je papež po operaciji že toliko okreval.

OŽIVLJENO VPRAŠANJE

Slovenski tržaški kulturni in javni delavec Dušan Bufon nam je poslal v vednost prepis pisma, ki ga je te dni poslal uredništvu »Mladike« in v katerem pogloblja vprašanje »začasnega« odbora za upravo Kulturnega doma v Trstu. To vprašanje je ponovno sprožila omenjena revija, ki je v zadnji številki objavila pismo nekega svojega bralca, kateremu je uredništvo dodalo svoj komentar.

Ker želi Dušan Bufon, da tudi naš list posveti temu vprašanju nekaj prostora, mu rade volje ustrežemo.

Takoj povemo, da se tudi mi z njim strinjamo, ko trdi, da »začasnost« upravnega odbora Kulturnega doma vsekakor predolgo traja, saj bodo menda v kratkem potekla tri leta, odkar je bil dom slovesno in uradno izročen svojemu namenu. Če nismo v tem času znali ali hoteli rešiti vprašanja skupne uprave, je to znak naše majhnosti, provincialne zatohlosti in zaprtosti ter naposled

ZA SLOVENSKE USLUŽBENCE PRI DEŽELI

Deželni svet je te dni razpravljal o zakonskem osnutku za deželno osebje. V tej zvezi je zastopnik Slovenske skupnosti Skerk predložil resolucijo, v kateri se je zavzel, da bi dežela namesnila tudi primerno število uslužbencev slovenske narodnosti. »Deželna uprava — je med drugim izjavil slovenski zastopnik — ima danes nad tisoč uslužbencev, a med njimi so le štiri Slovenci.« Resolucija zato obvezuje deželni odbor, da »si bo prizadeval, da bo zagotovil prisotnost primerne števila državljanov slovenskega jezika v raznih deželnih uradih in ustanovah. Če se bi pa zgodilo, da bi dežela namesnila nove uslužbence z direktnim vpoklicem, si bo odbor prizadeval, da bo popravil sedanje nepravilno stanje.«

Odbornik Stopper, ki je odgovoren za osebje, je o tej resoluciji pripomnil, da pri deželni upravi niso samo štiri uslužbenci in da je prav te dni v teku namestitev nadaljnjih dveh slovenskih nameščencev. Izjavil pa je, da sprejema odbor predloženo resolucijo kot priporočilo.

Resolucija je bila odobrena z 10 glasovi. Poleg predlagatelja so zanjo glasovali demokrati Ramani, socialisti Moro in De Sandre, socialproletarec Bettoli in komunistični svetovalci. Trije misovci so bili proti, vsi ostali svetovalci pa so se vzdržali.

tudi naše nesposobnosti. Pri tem seveda ne izključujemo nikogar, čeprav je jasno, da je odgovornost razporejena po določeni lestvici.

Kolikor se spominjamo, so razgovori o ustanovitvi skupnega upravnega odbora obtičali na mrtvi točki, ker ni bilo mogoče premagati dveh težav: vprašanja lastništva celotne nepremičnine in vprašanja stroškov za njeno vzdrževanje, upravo itd.

Kot že pred leti tako smo tudi danes mnenja, da je razprava o lastništvu brezpredmetna, ker je znano, da je to vprašanje rešeno z mednarodnim aktom. Družba »Dom« se je namreč vknjižila na to nepremičnino, ker sta se tako sporazumeli Italija in Jugoslavija. Nepotrebno se nam zdi dalje to vprašanje postavljati v diskusijo, ker vsi vemo, komu in čemu mora po že omenjenem mednarodnem aktu Kulturni dom služiti.

Bolj kočljivo je seveda vprašanje upravnih in drugih stroškov, vendar mislimo, da bi se z dobro voljo moglo tudi to urediti. »Začasni« odbor je menda to zadevo tako rešil, da je Kulturni dom dal v uporabo Slovenskemu gledališču, ki je najbrž prevzelo tudi stroške za vzdrževanje stavbe. Kot slišimo, je Slovensko gledališče zdaj na tem, da se »publicizira«, kar med drugim pomeni, da bodo njegovo delovanje financirale javne in krajevne ustanove (občina, pokrajina, dežela itd.), s čimer bi se posredno olajšala tudi rešitev vprašanja vzdrževanja Kulturnega doma.

Dušan Bufon načelja v svojem pismu tudi vprašanje reprezentativnosti bodočega skupnega upravnega odbora in se med drugim pritožuje, da so, oziroma hočejo določene osebe iz tega odbora izključiti SKUD »Misel in delo«. Kako je s to zadevo, nam ni natančno znano. Kar zadeva nas, ponovno poudarimo, da še vedno zagovarjamo veljavnost načela enotnosti v raznolikosti, in sicer ne vseh področij javnega delovanja, v politiki, kulturi, prosveti in drugod. Prepričani smo namreč, da je enotnost za vsako ceno programske in idejne jačava ter nudi priložnost za utrjevanje monopolov določenih oseb ali ožjih skupin, medtem ko je za drav in ploden narodni in kulturni razvoj potrebna ne samo teritorialna, temveč tudi idejna razvejanost.

Zato ne vidimo razloga, zakaj bi iz odbora za upravo Kulturnega doma moralo izostati SKUD »Misel in delo« oziroma ne moremo razumeti, zakaj bi to društvo moralo preiti v tabor, v katerega ne bi bili ustanovitelji nočejo.

Razpisali smo se nekoliko več, kot smo mislili, čeprav smo mnenja, da zasluži postavljeno vprašanje še več pozornosti.

D. L.

Nürnbergská „železna devica“

Bram Stoker — Prevedel F. J.

■ 4 ■

Stopil je k Amelii in se ji obširno opravičil, ona pa mu je s svojo navadno srčno ljubeznivostjo zagotovila, da popolnoma razume, da je bila samo nesreča vsega kriva. Potem smo vsi trije stopili spet k zidu in se ozrli navzdol. Mačka se je umaknila, ko ni videla Hutesonovega obraza, onstran jarka, kjer je prežala potuhnjena, kakor da misli vsak hip spet skočiti. In zares, v istem hipu, ko je zagledala Hutesona, je spet skočila v slepi, brezglavi jezi, ki bi se bila zdela groteskna, če bi vse skupaj ne bilo tako strašno resnično. Zdaj niti ni več poskušala, da bi po zidu splezala navzgor, ampak se je samo metala navzgor, kakor da bi ji mogla podeliti sovražstvo in bes krila, da bi preletela veliko razdaljo med seboj in ubijavcem svojega mladiča. Amelia kot ženska je bila prestrašena nad tem mačjim besom in je posvarila Hutesona:

»Oh, zelo se morate je paziti. Ta žival bi vas poskušala ubiti, če bi vas mogla doseči. Iz njenih oči žari močinski ogenj.«

Huteson pa se je veselo zasmejal; nato se je opravičil:

»Oprostite mi, gospa, ampak ne morem si kaj, da se ne bi smejal. Predstavljajte si moža, ki je lovil grizlije in Indijance, pa naj bi se varoval, da ga ne bi ubila mačka!«

Ko je mačka zaslišala, da se smeje, se je njeno obnašanje nenadno spremenilo. Nič več ni poskušala splezati navzgor po zidu, ampak je mirno odšla k mrtvemu mladiču in sedla zraven njega ter ga začela lizati in čistiti, kakor da bi bil še živ.

»Poglejta!« sem rekel. »Kak učinek je napravil nanjo resnično močan človek. Cel živival v svojem besu spozna glas mojstra in se mu ukloni.«

»Kot kaka squaw!« je pripomnil Huteson.

(Dalje)

Tržaškega

Smrt g. Jožefa Vidmarja

V soboto zvečer ob 19.45 je umrl v glavni bolnišnici v Trstu g. Jožef Vidmar, kaplan na Opčinah, kot žrtev cestne nesreče, ki se je zgodila točno teden dni prej. Poldrlo ga je motorno kolo, ki sta ga vozila dva openska 17-letnika po slabo razsvetljeni Proseški cesti. Farani smo upali, da bo močna narava g. Vidmarja končno le zmaga nad smrtjo, a upanje je bilo zaman. Zdravniška veda ni mogla pomagati, ker so bile poškodbe na glavi prehude, in nesrečni duhovnik je v soboto zvečer izdihnil, v starosti 58 let.

G. Vidmar se je rodil na Otlici v ajdovski občini, v revni in številni družini. Živih je še 11 bratov in sester, živi pa tudi še mati, ki ima že 90 let. Njegova mladost ni bila lahka. Ze zgodaj je moral delati. Šel je za krojaškega vajenca. Toda želja po uku in duhovniškem poklicu je bila tako močna v njem, da je končno zmaga nad vsem drugim. S 24. letom je začel študirati najprej v domovini, l. 1946 pa je bil posvečen za duhovnika v salezijanskem samostanu Monte Ortone pri Padovi. Prvih deset let je pridigal in misijonaril po Primorskem, leta 1958 pa je prišel v Trst. Nekaj časa je bil kaplan v Barkovljah, nato pa na Opčinah. V obeh krajih, posebno pa na Opčinah, kjer je bil več časa, se je močno priljubil ljudem, zaradi svojega dobrega, vedrega značaja. Vedno je bil nasmejan, prijazen in dobre volje ter je rad vsakomur pomagal, če je mogel. Kot duhovnik je bil zelo delaven, preprost in prizadeven; prijazen in prijateljski pa tudi do tistih, ki sicer ne hodijo v cerkev, tako da danes tudi taki žalujejo za njim. Z vsakomur je rad izmenjal dobro besedo.

Bil je tudi pravi vzgled slovenske zavednosti. Zelo ga bomo pogrešali in kar ne moremo verjeti, da ne bomo več slišali v cerkvi njegovega glasu in videli pred cerkvijo njegove mogočne postave in nasmejanega obraza. Zelo ga bodo pogrešali tudi naši otroci, ki jih je imel tako rad. Večkrat jim je organiziral kak izlet.

ČESTITKE

Dne 17. t. m. je promovirala na tržaški univerzi za doktorico naravoslovnih ved

Alenka Maja Možina

Sorodniki in prijatelji iskreno čestitamo. Čestitkam se pridružuje N. I.

Kako radi so imeli Openci svojega g. Vidmarja, je pokazal veličastni pogreb v torek popoldne. Openci so pospremili pokojnika do križišča pri Daneuu, kjer so se še poslednjič poslovili od njega in mu zapeli v slovo. Ganljive poslovilne besede pa sta mu spregovorila že prej v cerkvi škofijski vikar g. Škerl in na križišču njegov župnik, openski dekan Silvani. Pri tem so vsem prišle solze v oči. Pokojnika so nato prepeljali v domači kraj, na Otlico, kjer so ga pokopali v sredo.

Imeli smo ga radi, toda zdaj nas boli srce, da smo mu to svojo ljubezen v hlastnosti današnjega življenja premalo pokazali. Vsem njegovim domačim, posebno pa materi, izražamo vsi farani iskreno sožalje.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V četrtek, 23. novembra, ob 20.30 uri
v »Finžgarjevem domu« na Opčinah

Jaka Stoka

»ANARHIST«

V petek, 24. novembra, ob 20.30 uri
v Prosvetni dvorani »A. Sirk« v Sv. Križu

Jaka Stoka

»ANARHIST«

V soboto, 25. novembra, ob 20.30 uri
v Prosvetni dvorani »Igo Gruden« v Nabrežini

Jaka Stoka

»ANARHIST«

KULTURNI DOM

V nedeljo, 26. novembra, ob 17. uri

Ivo Brnčić

»MED STIRIMI STENAMI«

V četrtek, 30. novembra, ob 20.30 uri
v Prosvetnem domu v Gorici

Jaka Stoka

»ANARHIST«

Za nedeljsko predstavo se vstopnice prodajajo in rezervirajo samo eno uro pred začetkom predstave.

Ob stavki bencinarjev

Ze več kot teden dni traja v Trstu in v vsej njegovi pokrajini stavka uslužbencev bencinskih črpalk. V torek pa so jih podprli še jestvinarji, ki so za ves dan zaprli svoje trgovine.

S svojim stavkovnim gibanjem hočejo bencinarji podpreti prizadevanja, da bi rimska oblastva dodelila tudi za tržaško pokrajino določen kontingent bencina in drugęga goriva po znižani ceni, kar naj bi se zgodilo s tem, da bi se država odpovedala določenemu odstotku dajatev, ki ji po zakonu pritiče. Skratka, v tem pogledu naj bi obveljale enake ugodnosti, kot so bile že pred leti priznane za Gorico in naposled tudi za njeno pokrajino.

Ni mogoče tajiti, da je prodaja bencina na Tržaškem odločno padla zaradi dejstva, da vedno večje število avtomobilistov kupuje gorivo onkraj meje, kjer je takorekoč za polovico cenejše kot v Italiji. To je ena izmed posledic široko odprte državne meje in je povsem naravno, da potrošniki izkoriščajo vse ugodnosti, ki so s tem v zvezi. Približno enako, čeprav ne v tolikšni meri, se dogaja z živili, ki so onkraj meje cenejša kot pri nas in katerih nakupovanje se je v zadnjih letih znatno povečalo tudi zaradi odločnega izboljšanja jugoslovanskega distribucijskega omrežja. To je v Trstu še bolj poglobilo krizo, v kateri pa se v zadnjem času nahajajo trgovine z jestvinami po vseh italijanskih

mestih, kar je predvsem odvisno od vedno večje koncentracije in racionalizacije distribucije. Iz uradnih podatkov izhaja, da je letos na Tržaškem prenehalo obratovati 81 trgovin z jestvinami, kar je najboljši dokaz, da je ta sektor v krizi.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Beneška Slovenija

Cedad:

ZGODOVINSKE UMETNINE

Naše staro rimsko in langobardsko selišče z znamenitimi starinami iz časov langobardskih vojvod, kakršnih ni drugje na svetu, je vedno potrebno novih raziskovanj in obnavljanj. Marsikaj bi se še našlo in dosti že odkritega čaka na popravila ali vsaj varstva. Sredi vseh lepih načrtov pa po navadi zmanjka sredstev.

Tako je bilo tudi z znamenito langobardsko cerkvico nad Nadižo. Po odkritju in delni restavraciji značilnih fresk in rezbarij v »tempiettu« so se dela ustavila. Sele po daljšem drezanju so nadaljevali z obnovo. Pri tem so našli nove freske in okrasne risbe na presno. Te umetnine bodo namestili v posebnem prostoru blizu vhoda v cerkev, ki ga bodo morali razširiti.

Zgodovinski spomenik bo s tem mnogo pridobil na vrednosti in privlačnosti. Ogleduje si ga tudi vedno več umetnostnih izvedencev iz vseh krajev. Prejšnji mesec si je prišlo ogledat čedajske zanimivosti več skupin profesorjev iz Slovenije in Beograda.

Tipana:

IZ BOLNISNICE V SMRT

Na vse svete je vso soseseko prevzela žalostna novica o hudi smrtni nesreči dveh naših vaščanov. Arnaldo in Luciano Noacco, oče in sin, sta se peljala z avtom v Videm obiskat bolno mater. Gospodinja leži že dalj časa v videmski bolnišnici.

Ko sta se mož in sin poslovila od nje, sta se okrog poldne vračala proti domu. Luciano je še precej naglo vozil po glavni cesti iz Vidma proti Tricesimu. Sredi pota

OD 27. NOVEMBRA DO 16. DECEMBRA 1967

SEJEM KNJIGE

v prostorih TRŽAŠKE KNJIGARNE

PRILOŽNOST, KI JE NE SMETE ZAMUDITI,
DA OBOGATITE SVOJO KNJIŽNO POLICO.

■ IZREDNA PRODAJA

S 50% POPUSTOM.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Ul. Sv. Frančiška 20 - Tel. 61792

PRI »ZLATI LATERNI«

Na zadnji seji pokrajinskega sveta so člani sprejeli več sklepov, ki se tičejo pokrajinske javne uprave.

Goričane, ki še nekaj dajo na staro lice svojega mesta, bo gotovo razveselil sklep, da se odpre na gradu gostilna pri »Zlati laterni«, opremljena v srednjeveškem slogu. Gostišče, ki je bilo zaprto dve leti, je vzel v najem Goričan Ličar za letno najemnino enega milijona lir, in sicer za štiri leta. Novi lastnik vodi nekatera podobna značilna gostišča tudi v Nemčiji. Za tujce bo nova »Laterna« gotovo privlačna, če ne bodo cene silile preveč navzgor.

Na isti seji je občinski svet sklenil uporabiti deželni prispevek 20 milijonov lir za namakalne izboljšave krminsko-gradiščanske planjave. Osem milijonov od teh bodo uporabili za preizkuševanje, katere vrste posevkov in nasadov bi najbolj uspevale na tistem ozemlju. Pokrajinska uprava je tudi sklenila poskrbeti za nove in dostojne prostore. Solskemu skrbništvu, ki se edaj stiska v zadnjem nadstropju Montove hiše.

VESELO MARTINOVANJE

Stara navada goriških planincev je, da vsako leto prav veselo počastijo zadnjega jesenskega patrona svetega Martina, čeprav ni lazil po gorah.

No, pa saj ga proslavljajo tudi člani goriškega planinskega društva najraje v dolini. Tako tudi letos, in sicer že drugič v Kobaridu pri »Zvezdi«. Na večeru se je

- Kanalška dolina

je privozila naproti vrsta drugih avtomobilov. Mladenič je hotel avto nekoliko zavreti, toda na spolzkem asfaltu ga je zasuknilo, zaneslo na levo in treščilo ob škarko. Oče in sin sta se smrtno pobila. Poškodovanih je bilo več nasproti prihajajočih avtov in je bilo tudi ranjenih več drugih oseb.

Slenart:

GOBJE LETO

Svoje dni so se ponašali naši kraji z bogatimi kostanjevimi gozdovi. Kostanj je bil menjalno sredstvo za polento s furlanskimi vasmí. Danes je kostanjeve gozdove že skoro popolnoma požrla uničujoča rja. Namesto kostanja je pa začel poganjati drugi, čeprav dosti manj izdatni pridelek — gobe. Letos je bilo po vseh gozdovih v okolici pravo gobje leto. Gozdni parobki so bili posebno po zadnjih deževjih vse polni teh trosokv, posebno jurčkov in stotrovk.

Posebno srečo je imel naš znani gostilničar in lovec Chiabai. Pred kratkim je šel na lov proti Stari gori. Na nekem parobku je ugledal kar cele oplaze lepih užitnih gob. Začel jih je nabirati in znašati na svoj avto, dokler jih ni nabral kar za poldrugi stot. To so pa že lepi denarci.

Obilica gob je pa včasih tudi nevarna, ker jih ljudje nabirajo kar vseprek, ne da bi natančno ločili strupene od užitnih. Zato se je pripetilo prav v naši okolici že več slučajev zastrupljenja z gobami v zadnjih tednih. Kako prav bi bilo, če bi oblasti poskrbele po šolah ali s kakimi tečajji za pouk o sistematičnem nabiranju in sušenju gob, kar bi tudi prineslo kako liro v naše družine.

zbralo okrog 200 oseb s predstavniki tukajšnjih planinskih društev in Planinske zveze Slovenije.

Med veselimi razpoloženjem so Goričani poklonili košaro vinskih butelj predsedniku Planinske zveze dr. Potočniku za njegovo 60-letnico.

Počastili so tudi društvenega gospodarja Petra Čermelja, starosta goriških planincev, gorskega pesnika in cvetjeslovca »ciklaminka«. Pri vseh planinskih zborih je skrbel za veselo razpoloženje družbe in tudi to pot ni odmanjkal.

Nekateri člani bi si še želeli podobnih martinovanj, še raje kot strmih vzponov na gorske grebene.

KONCERTNE PRIREDITVE

Goriška ustanova za kulturne prireditve »Città di Gorizia« je že začela z zimskim deloianjem. V njenem okviru se že prirejajo vsakotedenski glasbeni večeri v koncertni dvorani glasbenega zavoda v Oberdanovi ulici. V soboto je bil na sporedu že šesti večer. Nastopila je pianistka Aurora Verso s klasičnim sporedom Bachovih, Beethovenovih, Lisztovih in Mendelssohnovih skladb.

Siršo javnost pa je še bolj zanimal orgelski koncert profesorja Huberta Berganta v ponedeljek 20. novembra. Izvajal je klasične in moderne skladbe v cerkvi svetega Ignacija. Mojster Bergant nam je znan že iz svojih prejšnjih nastopov na istih orglah.

V petek 24. t. m., bo pa ob isti uri (20.30) v isti cerkvi drugi orgelski koncert. Izvajal ga bo bivši goriški stolni organist prof. Vittorio Toniutti. Zaigral bo težje skladbe najvejših skladateljev, na koncu pa še lastno lirčno suito.

Oba orgelska koncerta sta tudi v režiji travniškega cerkvenega zbora in sta prirejena v čast dvestoletnice cerkve sv. Ignacija.

Štmaver:

SKRITA TATINSKA ZALEGA

Pred prvo svetovno vojno je pri nas pastiroval kurat Mašera. Nad 50 let je živel med Štmaverci, zato jih je do dna poznal. Ob koncu vsakega cerkvenega leta je imel navado, da je prinesel faranom pozdrave in blagoslov nadškofa Sedeja. Obenem je svoje ljudi pohvalil kot dobre in poštene, ki so lahko vzgled škofiji. Tako je bilo nekoč. O tatvinah ali krajah ni bilo slišati. Nihče se ni dotaknil sosedovega blaga. Tudi po prvi vojni, ko je bila velika revščina, ni nikomur prišlo kaj takega na misel. Raje so šli železo pobirat.

Po drugi svetovni vojni je šlo hitro v začetku malo bolj piškavo, potem se je pa gospodarsko stanje izboljšalo. In glej čudo, prav tedaj so se začele pojavljati tatvine. Tu pa tam se sliši, da so neznani tatovi izpraznili pri tej ali drugi hiši kar ves kurnik. Pred časom so rokomavhali kurji tatovi celo v župnišču. Pred kratkim so pa odnesli nekemu sosedu kar 8 pičulatov v vrednosti 40 do 50.000 lir.

Vsi se sprašujejo, od kod neki prihajajo ti tatinski pritepenci. Dvomimo da bi bili domačini. Čudno pa je zopet, da bi tujci tako dobro poznali vsako stopinjo okrog

Iz Goriške

naših hiš. Pri tatvini puranov — za sveti Martin so jim menda dobro teknilo — se nista pri hiši niti oba psa čuvaja oglasila. Če se bodo tatvine nadaljevale, pravijo naše matere, ne bodo več redile ne piščancev ne zajcev.

Doberdob:

BO ALI NE BO?

Doberdobski namenjeni jedrski velestroj je že prišel v pregovor. Zdaj pravijo, da ga bodo postavili, nato zopet zanikajo, da je nastal res pravi cigu migu s tem sinhrotronom. Od vseh strani pošiljajo vladi pozive, naj se že enkrat izreče z jasno besedo, ali hoče protosinhrotron v Doberdobo ali ne. Pred kratkim so se zbrali v Trziču župani vseh osmih okoliških občin, med njimi tudi doberdobski.

Župani so poslali vladi in deželnemu odboru poziv, naj se vlada dokončno izjavi za Doberdob; naj odločitev pismeno sporoči jedrskemu odboru; naj se zaveže, da bo premagala vse ovire vojaškega značaja.

Na ta in na druge pozive je ministrski predsednik prav sibilinsko odgovoril poslancu Bologni s posebnim pismom. V njem pravi, da skrbno zasleduje zadevo in da išče točnih podatkov predno zavzame stališče. Kot se vidi, se šele išče stališče.

Vojni minister je pa istemu poslancu odgovoril, da bi moralo vojno ministrstvo potrositi okrog 300 milijard lir za vojaške naprave drugod, če se izbere Doberdob za sedež protosinhrotrona. Zadeva tega stroja je torej še vedno nejasna in že skoraj dolgočasna.

KULTURNA SKODA

Ze več desetletij izhaja v Gorici znanstvena revija »Studi goriziani«, ki jo izdaja goriška državna knjižnica. Posebno v zadnjih letih je ta obzornik za domačo zgodovino, zemljepis in narodopis utiral tudi pot do kulturnega sožitja. Začeli so sodelovati tudi nekateri slovenski pisatelji in eseisti. Doslej je revija redno izhajala. Iztiti bi bil moral že tudi nov zvezek, a ga še vedno ni na spregled. Iz študijske knjižnice se čujejo glasovi, da ga tudi kmalu ne bo, ker manjkajo za ta namen potrebna denarna sredstva. Ako je to res, nas mora zadeva le razžalostiti, ker bo na ta način zopet zmanjkala ena izmed redkih kulturnih dejavnosti goriškega mesta. Za vse mogoče kamnite in mrtve spomenike se najde denar, za žive kulturne priče pa ni niti drobtinice. Kakor vidimo, to ni samo v naši majhni etnični skupnosti — ampak tudi pri italijanski.

NOV PAR

Konec prejšnjega tedna sta si v ukovski cerkvi obljubila zakonsko zvestobo Pepi Zelloth in Liza Schnabl, oba iz trdnih domačih kmečkih družin. Vsi prijatelji in znanci jima želimo mnogo sreče in zadovoljstva v novem stanu.

PROMOCIJA

Na tržaškem vseučilišču, na fakulteti za politične vede, je bil promoviran za doktorja Silvan Krševan iz Sovodenj. Studiral je na goriških slovenskih srednjih šolah, iz katerih je izšlo že precej doktorjev različnih ved, kar dokazuje vrednost in resnost teh šol.

Novemu doktorju čestitamo in želimo dosti uspehov.

OBSODBA V GRČIJI

Posebno sodišče v Grčiji je razglasilo v torek sodbo proti 31 političnim obtoženecem, ki jih je sodilo prejšnji teden. Dve ma je prisodilo dosmrtno ječo, 19 pa jih je dobilo ječo od enega do 15 let. Dosemrtno ječo sta dobila Filenis in Leloudas, ki sta bila obdolžena, da sta vodila »prevratno« Patriotsko fronto. Skladatelj Theosorakisa, ki je zaprt v atenski ječi, a je bolan, bodo sodili posebej. Tudi njega dolžijo, da je bil eden glavnih voditeljev opozicionalnega gibanja proti sedanji vojaški diktaturi.

Kot vse diktature tudi grška nima bolj-

ših argumentov nasproti opoziciji kakor teror in sodišča.

—0—

Med Izraelci in Jodrancji je prišlo 21. t. m. do nenadnega hudega spopada tankov in motornih vozil, v katerega je poseglo tudi izraelsko letalstvo. Uničenih je bilo 6 arabskih tankov in sestreljeno eno izmed izraelskih letal. Uričenih je bilo tudi več izraelskih vozil. Spopad je trajal več ur.

Američani bodo v prihodnjih mesecih povečali svojo vojsko v Vietnamu še za kakih 50.000 mož. Trenutno so v teku hudi boji okrog ameriškega oporišča Dak To na osrednji visoki planoti južno od Sajgona. Izgube so velike na obeh straneh.

—0—

ZAKLADNO MINISTRSTVO

Izpitni natečaj za 60 mest podknjižgovodje za posebno konceptno kariero pri Državnem pokrajinskem knjigovodstvu. (Diploma knjigovodje — doktorat ekonomije)

MINISTRSTVO ZA JAVNO SOLSTVO

Razpisuje:

izpitni natečaj za 22 mest podknjižničarja. Vodišna kariera. (Doktorat jus — politične vede — ekonomije — slovstvo — filozofija — pedagogija — tuji jeziki — orientalske kulturne in jeziki).

Izpitni natečaj za 125 mest pomočnika podknjižničarja. Konceptna kariera v univerzitetnih knjižnicah in knjižnicah državnih zavodov za višjo izobrazbo (diploma zavoda druge stopnje).

Rok poteče 3. 12. 1967.

MASTA

PRIJAVITE VINSKI PRIDELKI!

Trošarinski konzorcij med občinami Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor obvešča, da morajo vsi vinogradniki prijaviti trošarinskemu uradu najkasneje do 10. decembra letošnji pridelek vina ter količino vina, ki ga bodo imeli v zalogi dne 30. novembra 1967.

Prijave se prejemajo na županstvih.

Uradne ure:

Občina Devin-Nabrežina: vsak dan od 8. do 12. ure; občina Zgonik: vsak torek in petek od 9. do 12. ure; občina Repentabor: vsak ponedeljek in četrtek od 9. do 12. ure.

Konzorcij ne bo izdal spremnega izkazila za prodajo vina tistim, ki se ne bodo odzvali gornjemu vabilu. Kršitelji bodo kaznovani po zakonu (globa od 100.000 do 1.000.000 lir).

RAZPRAVLJANJE O GOSPODARSKI REFORMI V JUGOSLAVIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

gi Prešnica-Koper, četudi še ni bila uradno odprta. To se bo zgodilo šele prihodnje dni.

Na splošno se lahko reče, da vlada na vseh odgovornih mestih trdno prepričanje, da je treba peljati gospodarsko reformo naprej, ker samo ta lahko spravi s časom jugoslovansko gospodarstvo iz večnih težav. Vendar pa se tudi vedno bolj kaže, da je jugoslovansko gospodarstvo še vedno preobremenjeno s težko in nerodno centralistično birokracijo, ki je njegova najhujša cokla. Zato se zdi neizogibno, da dobe posamezne republike mnogo večje pristojnosti za vodstvo gospodarstva na svojem področju in s tem tudi več avtonomnih zakonodajnih pravic, ker samo to bi dalo gospodarstvu novega zagona in reformi polno učinkovitost ter jo sprostito birokratskih spon.

Zdi se, da je glavna hiba jugoslovanskega gospodarstva prav v tem, da je doslej premalo upoštevalo organizacijski in psihološki dejavnik »nacionalnega gospodarstva« v smislu gospodarske in ne samo državnostne suverenosti posameznih jugoslovanskih narodov oziroma republik.

Spomini iz prve svetovne vojne

... 75 ... V RUSKEM UJETNISTVU ... Inž. J. R. ...

V Rusiji je bila pred vojno »vodka« ljudska pijača, kot je ponekod vino, drugod pivo ali tudi sadjevec. Vseh teh pijač je bilo v Rusiji precej v nekaterih predelih, nasplošno pa je daleč prevladovala »vodka«, ki je kot anglosaksonski »wisky« destilat iz žit, zlasti pa iz pšenice in ječmena. Destilat pa se lahko dobi iz vseh snovi, ki vsebujejo mnogo škrobo in tako so ga napravili zelo mnogo iz krompirja, na vzhodu Azije — Japonska pa iz riža (arak). V trgovini je bilo več vrst »vodke«, od najbolj zagatne, do zelo zlahane, od surove, sveže in komaj pripravljene pa do vlečane, dozorele. Za nižje sloje, za mužike in delavce, ki so predstavljali nad 80% vsega naroda, je prišla v poštev predvsem vodka po nizki ceni, ki je pošteno pogarala po grlu. Ljudska prosveta s čitalnicami, pevske zbori, dramskimi prireditvami, telovadnimi nastopi, itd., je le prav malo prekvasila ljudstvo, ker je bilo prosvetno gibanje še v povojjih. Mlada je bila tudi gospodarska organizacija na podlagi vzajemnosti, kreditnih in blagovnih zadrug in podobnih ustanov, ki so sicer precej zavrle ostudno pijančevanje, a ga ni moglo preprečiti, ker ni bilo ugodnih predpogojev.

Ljudstvo je pilo in potrošnja »vodke« je bila velikanska, zlasti pri milijonih, ki se niso dobro počutili, če niso bili — ne v rožicah — marveč kot pujsi pijani.

V te razmere je udarila prepoved proizvodnje in prodajanja vodke, takoj pri začetku vojne. Široki sloji so bili z vladnim ukrepom zelo zadovoljni, ker so smatrali pijančevanje in pitje vodke za glavno oviro pri širjenju kulture med ljudstvom. Zadovoljni so bili premnogi, ki so se osebno hoteli rešiti pijančevanja in so v tem stremljenju že mnogokrat krenili na pravo pot, a niso vztrajali, ker jih je alkohol prejet zonet povlekel v svoje kraljestvo. Proizvajalci vodke, trgovci in razpečevalci so bili večinoma nezadovoljni z ukrepom, ki jim je skrčil dohodek. Končno so bili nezadovoljni zakoreninjeni pijanci, ki so prisostvovali izginjanju svojega največjega užitka. Še proste zaloge vodke so kmalu izginile, nastale so kmalu tajne tihotapske žganjarne, ki pa so bile kmalu vse odkrite in končno je ostal destilat samo na razpolago za zdravstveno in kemično vedo ter gorilni šiprit za laboratorije. Tega pa je oblast denaturirala, to je napravila neužitnega z dodatkom primerne snovi. (Dalje)

S TRŽAŠKEGA

OB STAVKI BENCINARJEV

(nadaljevanje s 4. strani)

Priznati je torej treba, da se pred odgovorna oblastva postavlja nov problem, ki ga bodo morala tako ali drugače rešiti. Priznati je tudi treba, da je ta problem delno v zvezi z režimom odprtih meja z Jugoslavijo. Nikakor pa ne moremo pritrditi tistim krogom in ljudem, ki so zaradi tega začeli postavljati v dvom veljavnost in koristnost režima samega. Jasno je, da je nova politika do Jugoslavije in do vzhodnih držav že povzročila spremembe v strukturi tukajšnjega gospodarstva in da bo povzročila še nove. Razni gospodarski sektorji se bodo zato morali tudi sami prilagoditi novemu položaju, kar seveda še ne odvezuje vlade, da bi bila dolžna izpolniti svoje dolžnosti. Kakor je namreč po eni strani res, da je bilo letos zaprtih 81 trgovin z jestvinami, prav tako tudi držbi, da je letos bilo odprtih 18 novih zlatarn, da znaša vrednost prodanega zlata 158 milijonov lir dnevno, da ne omenjamo ogromne prodaje gospodinjskih predmetov, tekstila, konfekcije, izdelkov avtomobilske industrije itd., katerih vrednost gre v mnoge milijarde dragocene tuje valute. To pa je tudi posledica, in sicer za tukajšnje gospodarstvo zelo važna posledica politike odprtih meja.

Naj torej pride do dodelitve posebnega kontingenta bencina po znižani ceni, naj pride do drugih olajšav za jestvinarje, a vse to ne sme prav nič škodovati in niti zasenčiti ter omalovaževati že začrtane in že preizkušene politike odprtih meja.

GLASBENA MATICA TRST

V četrtek, 30. t. m. v mali dvorani Kulturnega doma

KONCERT ORKESTRA GLASBENE MATICE

Dirigent: Oskar Kjuder - Vojno Cesar (fagot in Beogrjčan Lazar Marjanovič (violina)

REVIJA PEVSKIH ZBOROV

Zveza cerkvenih pevske zborov v Trstu prireja dne 3. decembra 1967 ob 17. uri nastop pevske zborov. Nastop bo v Marijinem domu v Rojanu.

Iz Gorice

6. MEMORIAL M. FILEJ — 1967

Prekeli četrtek in petek je bilo v prostorih Katoliškega doma tekmovanje v streljanju. Obisk je bil precej številen, saj se je vpisalo 32 posameznikov, 19 moštev pa je vpisalo po tri člane. Pri posameznikih je imel vsak tekmovalac na razpolago štiri poskusne strele in 6 tekmovalnih, pri moštvu pa dva poskusna in 6 tekmovalnih.

Rezultati pa so bili naslednji:

Mladinci: 1. Brumat Karel (25 točk); 2. Vončina Marjan (24 točk); 3. Pavšič Rudi (24 točk); 4. Colangelo Pino (23 točk).

Člani: Terpin Marjan (28 točk); 2. Vogrič Stefan (28 točk); 3. Gorjanc Maks (27 točk); 4. Brezigar, Hlede, Maraž Jožko, Maraž Davorin (vsi 26 točk).

Dekleta: 1. Dornik Neda (24 točk).

Moštva: 1. Steverjan A (Hladnik, Terpin, Maraž J.) 76 točk; 2. Corno (Vončina, Brumat, Gorjanc) 73 točk; 3. Dijaški Dom A (Sossovo, Pavšič, Jusša) 72 točk.

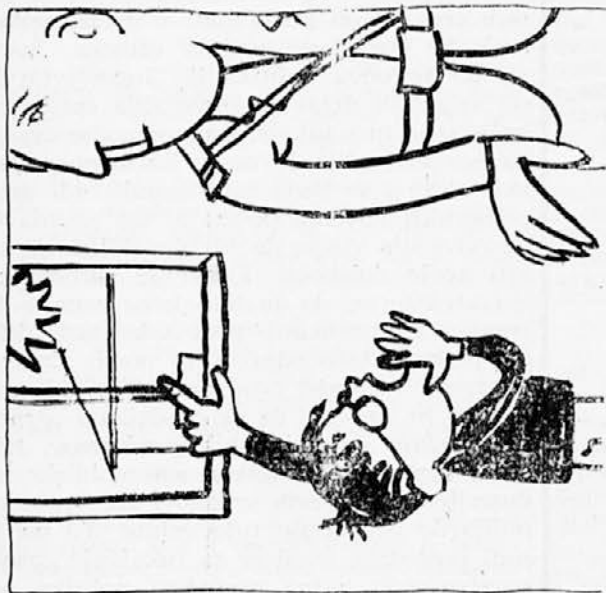
Srečka

Riše ANDREJ NOVAK

31

na podstrešju

Piše TONE FORNEZZI

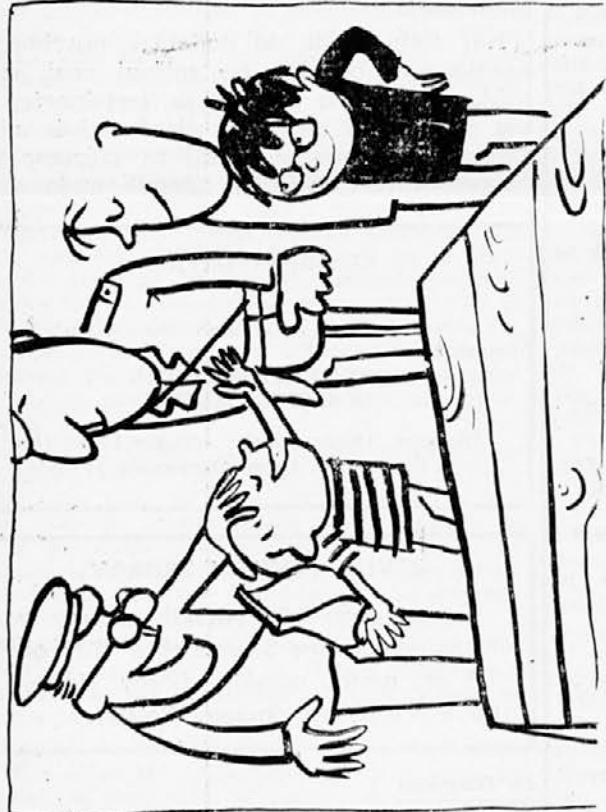

PORT EXPORT!

»Tista lopova, Feliks in Albert, nameravata vložiti v blagajno. Skozi ta teleskop sta izvedela za šifro blagajne,« je v eni sapi povedal Darko.

»Da seveda, brž dol! Ukrepati moramo hitro!« je rekel miličnik in odhitel proti vratom, fanije pa za njim. Marko je še prej skočil h kovčku in z olajšanjem potegnil iz njega leksikon. V istem trenutku je onemoglo zastokal.

Zadnja stran z nalepljeno srečko je bila odtrgana.

da rešujemo takšne zadeve. Tega se ne bi smeli lotiti sami. Pravica navsezadnje vedno zmaga. Tale vaš nepremišljeni podvig bi se lahko klavirno končal, je kar se da resno govoril mož v uniformi Darko je tedaj prekinil miličnika in planil pred njega.

»Tovariš miličnik, tam! Blagajna!« Pokazal je proti stavbi, ki se je v mraku belila onkraj širokega dvorišča.

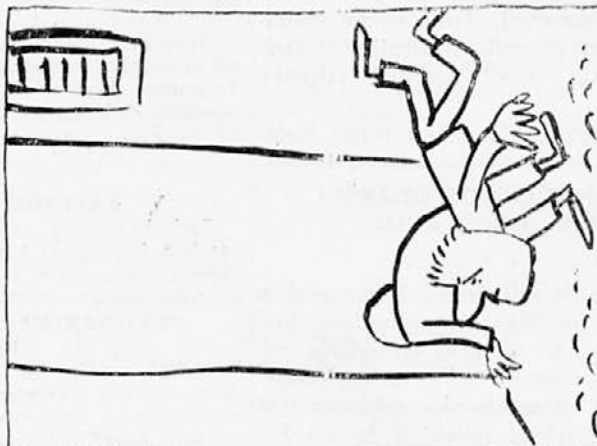
»Tam je vendar veliko podjetje CENTRO IM-

61. »Napisal sem listek in ga vrgetl v nabiralnik. Mislim, če se ne vrnem, bom počakal poštarje pri nabiralniku in jim povedal, da je šala. Če nas ne bo, sem upal, da boste med urejanjem pisem našli listek in brž kaj ukrenili!« je važno dejal Pik, čeprav so se mu roke še tresle od prestopnega strahu.

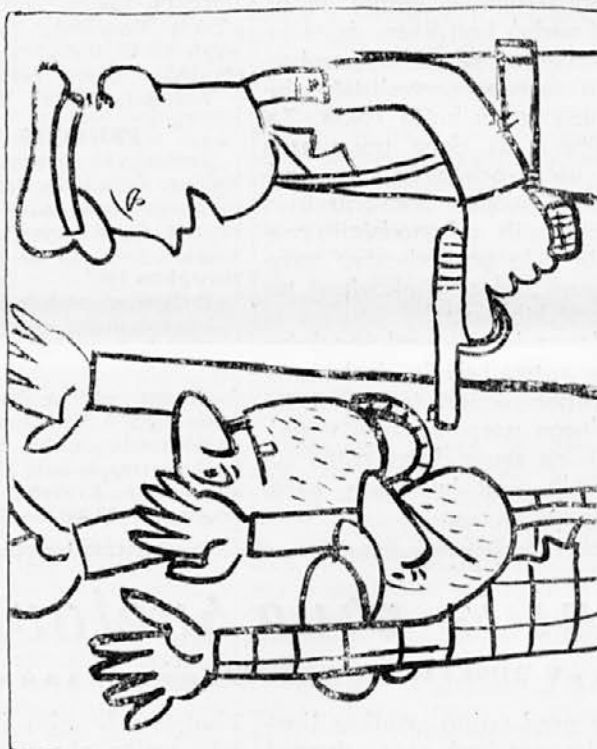
»Zvita bučka, zvita bučka!« ga je hvalil pismo-voja.

»Fantje, že prav, že prav. Toda mi smo zato tu,

»Stoj, streljam!«

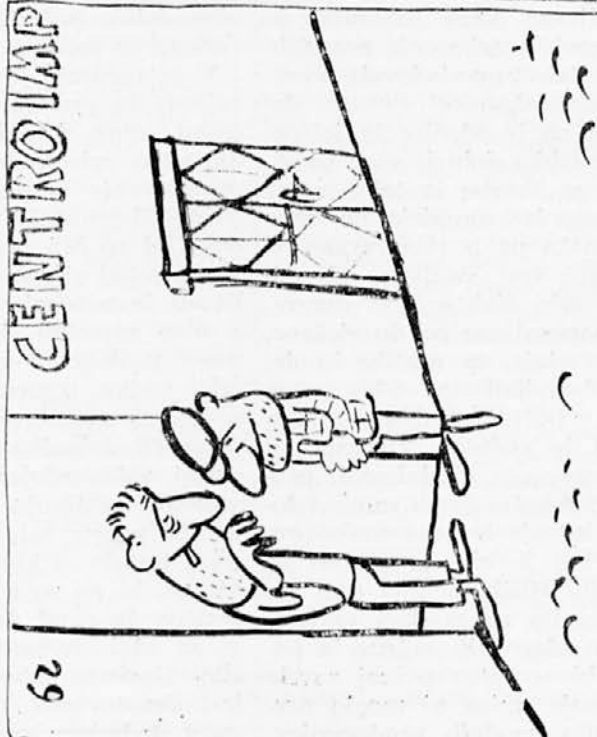
Toda sredi ulice se je zdajci pojavila majhna postava in se iznenada znašla tik pred bežičima lopovoma. Bil je Pik. Feliks, ki je bil spretnaj, ga je v nalu besno brnil, toda Pik se je spretno umaknil in zagrabil Feliksa za nogo, da je telebnil po tleh, kot je bil dolg in širok. Albert, ki je tekel za njim, se je spotaknil ob svojega pajdaša. Oba sta se zavozlala na cestnem tlaku.

»Pomirita se, golobčka, in dvignita roke!«

Feliks in Albert sta se sunkovito obrnila in zagledala za seboj miličnika z naperjenim samokresom.

»Golobčka, kar brez šale roke gor!« Albert in Feliks sta zaprepadena dvignila roke in se spogledala. V trenutku, ko je miličnik s prosto roko segel v žep po lisce, pa sta se nepridiprava divje obrnila in zbežala.

62. »Tri sto zelenih, zakaj pa ne počil!«

»Duš si neučakan. Saj bo, no!« Tik ob steni velike bele stavbe sta v mraku stali dve temni senci. Nemirno sta se prestopali in se kar naprej ozirali naokrog. Bila sta Albert in Feliks. Napeto sta čakala, kdaj bo sosednja podstrešja zletela v zrak in bo tako napočil njun trenutek.

»Pomiri se, Feliks, še nočuj bova bogataša!« Prijetno sta se zarežala.